

Zijne Excellentie
Ir. E.D. (Eric) Wiebes MBA
Minister van Economische Zaken en Klimaat
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Eindhoven
28 mei 2020

Onderwerp
COVID-19 crisis: perspectiefpakket

Zijne Excellentie,

De economische gevolgen van de COVID-19 crisis zijn dramatisch. In Nederland kost het ons een omzetverlies van 0,5 miljard euro per dag en hebben we 1,5 à 2 miljoen verborgen werklozen. De impact op het bedrijfsleven is enorm. Ondanks de steunmaatregelen raken reserves steeds verder uitgeput. Ook in de 1,5 meter economie zal de omzet ver achter blijven bij normale situaties en vaak tegen hogere kosten. Dat maakt een aanvullend noodpakket 2.0 noodzakelijk om de komende maanden door te komen.

Tegelijkertijd staan we voor de uitdaging om op een vernieuwende manier uit de crisis te komen. De grote uitdagingen waar we voor staan, of het nu gaat om duurzaamheid, circulaire economie, gezondheid of veiligheid vragen juist nu om een stevige aanpak. Als boegbeelden van de topsectoren bepleiten we dat het zaak is om te werken aan een **'perspectiefpakket' voor onderzoek en innovatie**: door nú te investeren in structuurversterking en de benodigde transitie in onze economie kunnen we straks sterker uit de startblokken komen. Of zoals u zelf duidelijk aangaf 'we moeten ons uit de crisis investeren en innoveren'. Uiteindelijk was dit het originele doel waarmee de topsectoren in 2010 zijn opgericht.

Dat is precies waar wij als boegbeelden voor staan. De afgelopen maanden hebben we een aantal concrete programma's (mede) ontwikkeld die zijn ingediend voor het groeifonds. Deze programma's lenen zich voor een versnelde aanpak en daarmee versnelde groei van werkgelegenheid. Samen met de overheid en kennisinstellingen willen we in gesprek over de manier waarop we van deze programma's tot een snel succes kunnen maken.

Perspectief

Voor de corona crisis stond Nederland er economisch uitermate sterk voor. Een lage werkloosheid, gezonde overheidsfinanciën en in de top van bijna alle internationale ranglijsten. Tegelijkertijd liep Nederland tegen grenzen aan. De structurele groei was uitermate bescheiden. Duidelijk is dat schaalessprongen nodig zijn op domeinen die bepalend zijn voor duurzame toekomstige groei. Het gaat daarbij om domeinen die gaan zorgen voor deze verdien capaciteit op de lange termijn, zoals de energietransitie, een transitie naar een circulaire economie, een transitie in de zorg en een verdere digitalisering van de economie. Uitvoeren van het voorstel is nu belangrijker dan ooit voor economische groei en maatschappelijke waarde. De analyse van de groeibrief van het ministerie van EZK is glashelder en nog steeds onveranderd actueel: *'... Groeisprongen zijn nodig en die kunnen alleen worden gemaakt door opnieuw en integraal naar domeinen te kijken die voor groei bepalend zijn'*.

De huidige situatie maakt dit eerder meer urgent.

Zo kon deze crisis wel eens ons 'tech tipping point' vormen¹. Op de korte termijn houdt digitalisering onze economie nu immers voor een belangrijk deel in de lucht. Dankzij de inzet van digitale technologieën kan het zo zijn dat de daling van ons bruto nationaal product (bnp) in 2020 een stuk minder laag uitvalt dan zonder deze technologieën het geval zou zijn geweest². Ook de huidige situatie biedt veel kansen zoals het voorbeeld in de logistiek laat zien.

Digitaliseringsplan "contactloze logistiek"

De logistieke sector bestaat in essentie uit ketens met overdrachtsmomenten. In de logistieke functies zijn 850.000 mensen werkzaam bij, inclusief verladings (producenten van producten), in 28.000 bedrijven. Alleen al het wegvervoer kent ca. 200 miljoen overdrachtsmomenten ladingdocumenten, tekenen voor ontvangst etc. Bij deze contactmomenten is het buitengewoon lastig om de RIVM-richtlijnen te kunnen naleven. UN Secretary General heeft, zeer recentelijk, in het kader van COVID-19 de fundamentele rol van logistiek en de noodzaak tot digitalisering onderstreept. De implementatie van digitale standaarden bij deze interventies moeten compliant zijn met de lange termijn (digitaliserings-) doelen van de logistieke functie in Nederland

¹ <https://www.forbes.com/sites/ryanholmes/2020/04/02/is-covid-19-our-tech-tipping-point/#41d630825bd7>

² <https://fd.nl/ opinie/1341521/coronacrisis-heeft-positieve-uitwerking-op-digitalisering-en-productiviteit>

Voor herstel van de economie en maatschappij is het van belang om die digitalisering sterk voort te zetten en in de herstelfase juist in te zetten op het benutten van kansen voor innovatie in verschillende sectoren met digitalisering en daarmee veerkracht te laten zien. Uiteraard met voldoende aandacht voor het behouden en versterken van het vertrouwen in digitale toepassingen, zoals aandacht voor cyberveiligheid en privacy en aandacht voor het innovatief vermogen van het mkb. Wanneer we erin slagen vanuit deze enorme duw in de rug de verdere implementatie van deze technologieën te versnellen dan versterken we structureel ons verdienvermogen.

Tegelijkertijd legt de crisis ook de kwetsbaarheden van onze internationale economie bloot. We zullen de samenstelling van waarde- en productieketens veel beter in kaart moeten brengen, zodat we beter zicht krijgen op de kwetsbaarheden van onze vitale industrieën zowel in de EU als in Nederland. Dit is des te belangrijker voor de ontwikkeling en toepassing van sleuteltechnologieën die in brede zin cruciaal zijn (gezondheid, politiek, sociaal, economisch en militair).

Ook op de andere transities (klimaat, voeding, gezondheid en zorg) is duidelijk dat we niet meer terug kunnen naar 'meer van hetzelfde'. We staan midden in een energietransitie waarbij we de overstap maken van een fossiel naar een duurzaam energie systeem. In 2050 moet Nederland bovendien nagenoeg geen afval hebben en volledig circulair zijn. Of het nu gaat om de industrie, de logistiek of de landbouw een fors gedeelte van onze economie zit midden in deze transities. Het einddoel is een circulaire economie waarbij we minder afhankelijk worden van geïmporteerde grondstoffen en schadelijke emissies worden verminderd³. We moeten de huidige situatie benutten om de transities waar we voor staan te versnellen. Niet door dit van bovenaf op te leggen of als eis te verbinden aan noodzakelijke steunmaatregelen, maar door te investeren in het innovatief vermogen van ons land en daarmee op korte termijn nieuwe werkgelegenheid te creëren.

Concrete voorstellen boegbeelden

Vanuit deze overtuiging hebben we als boegbeelden van de topsectoren de afgelopen weken een keuze gemaakt en een aantal concrete voorstellen verder uitgewerkt die aangrijpen bij bovenstaande analyse:

- Een voorstel van de AI coalitie waarmee we zorgen dat Nederland een koppositie kan pakken op de toepassing van AI: We zetten een netwerk neer van AI in Nederland waarmee Nederland dé AI place to be wordt.

³ Groeibrief van dit kabinet (2019)

- Voor het meer lange termijn verdienvermogen is ook een voorstel ontwikkeld om de Nederlandse wetenschappelijke toppositie op quantum ook te vertalen in concrete economische bedrijvigheid op kortere termijn.
- Creëren we een unieke Datadeling Vertrouwensinfrastructuur waardoor het mogelijk wordt om data tussen bedrijven en organisaties uit verschillende sectoren makkelijk, veilig en vertrouwd te kunnen delen. Waarbij data nadrukkelijk onder controle blijft van de deler (grip op data).
- We zetten in op opschaling naar een echte waterstofeconomie: Door nú te investeren in een nationaal programma gericht op waterstofproductie, -opslag en toepassingen en daaraan een ambitieus onderzoeks- en innovatieprogramma met human capital agenda te koppelen kunnen we de energie-transitie versnellen en kansen optimaal benutten.
- Versterken we het Life Sciences & Health ecosysteem in Nederland gericht om daarmee versneld nieuwe therapieën voor patiënten te ontwikkelen. Centraal in het voorstel staat het inzetten van medische biotechnologie om het verdienvermogen van Nederland te vergroten en daarmee patiënten te genezen, ze langer gezond te laten blijven en kwaliteit van leven te verbeteren. Daarnaast is het pijnlijk duidelijk geworden dat economie en gezondheid, zeker in het geval van een pandemie zoals COVID-19, rechtstreeks aan elkaar gerelateerd zijn.
- Zetten we in om onze leidende rol voeding in de wereld vast te houden door de belangrijkste netwerken uit de sectoren van de food, tuinbouw en technologie te verbinden en duurzame oplossingen te ontwikkelen en versneld nieuw verdienvermogen te genereren.

In al deze voorstellen is er veel aandacht voor nieuw ondernemerschap en innovatie in het mkb. Dat zorgt voor de broodnodige zuurstof in de innovatie ecosystemen. We willen daarbij wel opmerken dat het absolute noodzaak is deze groep bedrijven ook echt door de crisis te helpen, want juist deze groep is essentieel voor de veerkracht van onze economie uit de crisis. Gezamenlijk gaat het bij deze meerjarige investeringsprogramma's met een totale meerjarige omvang van 3,2 miljard aan publieke én ongeveer evenveel private en andere investeringen. Jaarlijks is de gevraagde bijdrage aan het fonds zo rond de 400 miljoen.

Wat vragen we:

Alle voorstellen zetten in op dé sterke troef van Nederland, **onze onderlinge samenwerking in de gouden driehoek**, en kunnen we Nederland een voorsprong laten pakken op de grote uitdagingen waar we voor staan en zó sterker uit de crisis komen. Samen met de overheid gaan we daarmee graag aan de slag! De voorstellen zijn ingediend voor het te vormen groeifonds en laten de nut en noodzaak van een dergelijk fonds duidelijk zien. We roepen het kabinet op nog deze periode te starten met (een voorloper van) dit fonds en in te zetten op deze programma's. Zo kunnen we de programma's voortvarend oppakken en samen met het kabinet investeren in de toekomst van Nederland!

Hoogachtend,

Namens de boegbeelden,

Marc Hendrikse
Boegbeeld Topsector HTSM